

Historia Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Chirurgów Naczyniowych

Polish-German Society for Vascular Surgery — history of the society

Andrzej T. Dorobisz¹, Krzysztof Ziąja²

¹Katedra i Klinika Chirurgii Naczyniowej Ogólnej i Transplantacyjnej, Wrocławski Uniwersytet Medyczny (The Department of General, Vascular and Transplant Surgery, Wrocław Medical University, Wrocław, Poland)

²Katedra i Klinika Chirurgii Ogólnej i Naczyni Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach (Department of General and Vascular Surgery, Medical University of Silesia, Katowice, Poland)

Kontakty pomiędzy chirurgami z Polski i Niemiec są niemal tak stare, jak historia naszych krajów. Nazwiska polskich chirurgów, jak profesorowie Mikulicz-Radecki, Rydygier, Węglowski, Adamkiewicz, czy w obecnych czasach profesorowie Bross, Kożuszek, Moll, są w Niemczech równie znane, jak w Polsce. We Wrocławiu również profesor T. Dorobisz pielęgnował kontakty z niemieckojęzycznymi ośrodkami naukowymi w Niemczech, między innymi z prof. K. H. Bauerem, oraz uznanymi w Niemczech profesorami ze Szwajcarii Allgoewerem, Willenegerem i wielu innymi. Kontakty z niemieckimi chirurgami naczyniowymi zostały również nawiązane pod koniec lat 70. XX wieku przez Klinikę Chirurgii Naczyniowej prowadzonej przez prof. Buergera w Charite.

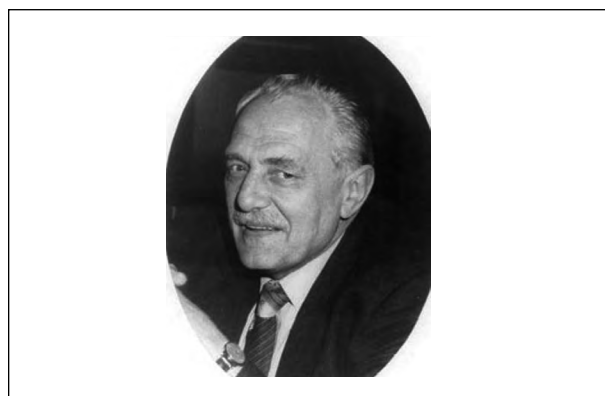
Początek projektu polsko-niemieckich spotkań chirurgów naczyniowych zainicjował w roku 1991 profesor Wolfgang Hepp. W trakcie wysoko cenionego w środowisku chirurgów niemieckich Berlińskiego Sympozjum Chirurgów Naczyniowych zaproponował on stały, polsko-niemiecki kontakt naukowy, transfer wiedzy i myśli, współpracę międzynarodową, jako swoisty czynnik wymiany myśli, poznania — rozwoju innowacji w medycynie.

W roku następnym zostało zorganizowane przez prof. Heppa pierwsze spotkanie. Odbłyło się w pięknej miejscowości Bad Saarow, w byłym szpitalu wojskowym armii NRD — bardzo nowoczesnym na owe czasy. W samej miejscowości stacjonowały jeszcze wojska radzieckie.

W pierwszym spotkaniu uczestniczyło około 30 chirurgów z obu krajów. Prof. Hepp był w tym czasie kierownikiem Katedry i Kliniki Chirurgii Naczyniowej Uniwersytetu im. Rudolfa Virchowa w Berlinie. Prowadzenia naukowego podjęli się prof. Hepp oraz nieżyjący już prof. Klemens Skóra, kierownik Katedry i Kliniki Chirurgii Naczyniowej Akademii Medycznej we Wrocławiu (ryc. 1, 2). Różniło się

Rycina 1. Prof. dr med. Wolfgang Hepp

Rycina 2. Prof. dr med. Klemens Skóra

Rycina 3. Uczestnicy pierwszego spotkania, obecnie z tytułem profesorskim: (od lewej) Artur Pupka, Jan Skóra, Jerzy Garcarek, Stanisław Molski

ono od innych, nielicznych wtedy spotkań, organizacją. Wykłady polskich oraz zagranicznych specjalistów były ujęte parami w sesje tematyczne (ten sam temat przedstawiała strona niemiecka i polska). Poszczególne sesje obejmowały prezentację najnowszej wiedzy (*state of art*), omówienie kontrowersji, poglądów dotyczących leczenia oraz przypadków. Po zaprezentowaniu wstępnych referatów i zakończeniu sesji dyskusyjnych przedstawiono prace zakwalifikowane do wygłoszenia.

Referaty, wspólne dyskusje, część towarzyska były bardzo interesujące. Uznano, że należy kontynuować ideę spotkań, a formę uznano za najkorzystniejszą. Zaproponowano również wprowadzenie części praktycznej. Namiastką jej było przedstawienie chemicznej sympatektomii lędźwiowej wykonywanej z użyciem tomografii komputerowej.

Absolutną ciekawostką jest, że z pośród 14 młodych uczestników pierwszego spotkania w Bad Saarow ośmiu zostało profesorami, a dwóch jest obecnie docentami — w Polsce i Niemczech (ryc. 3).

W 1996 roku zostało formalnie założone i zarejestrowane Polsko-Niemieckie Towarzystwo Chirurgii Naczyniowej w Polsce oraz odpowiednie Niemiecko-Polskie w Niemczech. W logo towarzystwa przedstawiony jest symbolicznie układ krążenia z częścią tętniczą i żylną oraz oba nasze kraje, Odra jako graniczna rzeka (ryc. 4).

Wspólne spotkania chirurgów obu krajów, na początku nieformalne, odbywają się w wielu miejscowościach w Niemczech i Polsce. Organizowane są co roku, naprzemiennie, po niemieckiej stronie przez prof. Wolfganga Heppa i dr. Andreasa Gussmanna, z wybitną pomocą jego żony Barbary, oraz po polskiej stronie przez Zarząd Polskiego Towarzystwa, od 2004 roku patronat obejmuje Polskie Towarzystwo Chirurgii Naczyniowej. Trudno wręcz wymienić miejscowości, w których odbyły się spotkania: 1992, 1993, 2003, 2007 w Bad Saarow (D), 1995 Strzelin (PL), 1996 Książ/Wałbrzych (PL), 1997 Burg/Cottbus (D), 1998 Miłków/Jelenia Góra (PL), 1999 Pasewalk (D), 2000 Łądek Zdrój (PL), 2001 Bautzen (D), 2002

Rycina 4. Logo Polsko-Niemieckie Towarzystwo Chirurgii Naczyniowej

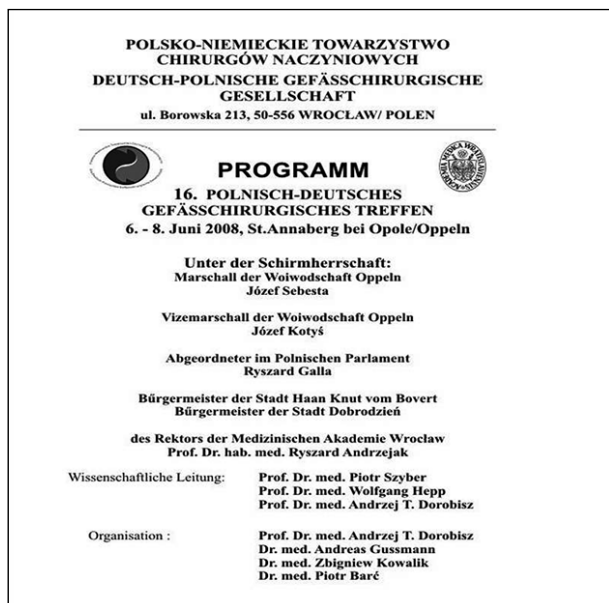

Rycina 5. Bad Saarow 2003 r., dyskutują profesorowie W. Hepp i P. Gutowski; siedzą: doc. K. Pawlaczek-Gabriel, profesorowie M. Gabriel i A. Jawień

Karpacz (PL), 2004 Kudowa Zdrój (PL), 2005 Greifswald (D), 2006 Łąków (PL), 2008 Góra Św. Anny/Opole (PL), 2009 Stralsund (D), 2010 Kliczków (PL), 2012 Chemnitz (D), 2013 Izbicko (PL) (ryc. 5).

Towarzystwo znajduje stałe i znaczne wsparcie we władzach Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu i władzach państwowych, lokalnych. Naukowa wartość i jakość, wzajemny respekt i poważanie dla siebie były i są w naszym mniemaniu podstawą współpracy, opierającej się na zaufaniu i przyjaźni ponad granicami. Koledzy niemieccy, w uznaniu za ich wkład w kształcenie polskich chirurgów, zostali odznaczeni przez jego Magnificencję Rektora Prof. Jerzego Czernika najwyższymi odznaczeniami i medalami Akademii Medycznej we Wrocławiu: medalem Academia Medica Wratislaviensis Polonia, Złotej Odznaki Honorowej Uczelni (ryc. 6–8).

Ideą spotkań jest wymiana myśli, przedstawienie doktoratów, opracowań, naukowego postępu odbywającego się w poszczególnych ośrodkach akademickich i pozaakademickich obu krajów. Jest to swoiste angiologiczno-chirurgiczne forum, w którego trakcie naukowcy obu krajów przedstawiają nowe kierunki własnych badań.

Rycina 6. Strona tytułowa 16. Spotkania na Górze Świętej Anny

Rycina 7. Organizatorzy 16. Spotkania (od lewej dr med. Zbigniew Kowalik, mgr Magda Czajkowska, prof. Andrzej Dorobisz; po prawej dr med. Jacek Hobot, ponadto stoi prof. Piotr Myrcha, prof. Piotr Ciostek)

Tematyką spotkań jest praktyczne cały przekrój chirurgii naczyniowej, z ciekawymi prezentacjami z zakresu najnowszych metod leczenia tętniaków aorty brzusznej, chirurgii tętnic szyjnych, tętnic obwodowych, badania nad patomechanizmem zakażeń bakteryjnych i wiele innych, czysto angiologicznych tematów. Największe emocje budzą w dalszym ciągu procedury endowaskularne: wskazania, zalecenia, efekty, wyniki prac poszczególnych ośrodków, wyniki poszczególnych programów wieloośrodkowych.

Spotkaniom towarzyszą każdorazowo warsztaty, w których trakcie dominują ćwiczenia z zakresu chirurgii endowaskularnej. Warsztaty organizowane były dzięki znakomitemu wsparciu ze strony wielu firm. Uzyskiwana praktyczna umiejętność leży u podstaw szkolenia specjalistycznego w medycynie. Zajęcia praktyczne prowadzone były zarówno przez dr. A. Gussmanna i jego

Rycina 8. Dyskusje w trakcie spotkania: prof. Krzysztof Ziaja, obok siedzi dr med. Przemysław Nowakowski

zespół, jak i przez kolegów polskich, profesorów K. Ziaję i P. Szopińskiego.

Językami obrad są język angielski i niemiecki, aby jeszcze bardziej udostępnić kolegom możliwość przedstawienia referatów, jak i dyskusji. Dyskusje są interesujące, wielokrotnie przedłużają się i pogłębiane są w kularach oraz na spotkaniach towarzyskich. Referaty prezentowane w trakcie spotkań publikowane są w czasopiśmie „Chirurgia Polska”, będącym oficjalnym pismem Towarzystwa oraz w *Acta Angiologica*, a kilku niemieckich kolegów weszło w skład kolegium redakcyjnego obu pism. Ogromnym zyskiem jest również wymiana asystentów, kontynuowana w okresie pomiędzy spotkaniami. Wielu polskich i niemieckich kolegów w ramach bezpłatnej wymiany odwiedziło ośrodki naukowe, kształcąc się, poznając organizację pracy.

Towarzystwo liczy obecnie 291 członków, w tej liczbie wielu polskich i niemieckich profesorów, docentów. W corocznych spotkaniach uczestniczy od 120 do 150 członków Towarzystwa oraz lekarzy reprezentujących wiele polskich i niemieckich ośrodków. Rokrocznie przybywa na spotkania wielu przyjaciół, którzy przyprowadzają coraz nowych znajomych. Dotychczas odbyło się 20 spotkań. Z entuzjazmem i przyjemnością obserwowany jest rozwój jakości naukowej naszych kontaktów. Ważną rolą spotkań jest możliwość wygłaszania referatów w języku obcym i prowadzenia dyskusji przez młodych lekarzy w przyjaznej atmosferze. Każde spotkanie naukowe jest istotnym wydarzeniem dla nas i w życiu naszego Towarzystwa, przyczyniającym się zarówno do wzbogacenia naszej wiedzy, jak i do utrzymania koleżeńskich więzi. Żywe polemiki w czasie obrad, a także w kularach, sprzyjają wymianie doświadczeń, wzbogacając naszą wiedzę.

Aktualne władze Towarzystwa:

Prof. dr med. Andrzej T. Dorobisz — prezes

Prof. dr med. Krzysztof Ziaja — wiceprezes

Ze strony niemieckiej:

prof. dr med. Wolfgang Hepp, dr med. Andreas Gussmann, dr med. Adam Czerwiński, dr med. Hristov Umiecki.

Kolegom niemieckim należą się serdeczne podziękowania za zaangażowanie, współpracę i ogromną przyjaźń. Stałymi i wieloletnimi uczestnikami ze strony niemieckiej byli/są: profesorowie K. Bürger, M. Bartel, H. Hamann, M. Storck, S. Basche; docenci: W. Lahl, I. Flessenkämper, H. Rimpler; doktorzy: K. Brachmann, F. Zimmermann, H. Görtz.

W pracach Towarzystwa i spotkaniach naukowych biorą czynny udział polscy Koledzy pracujący w Niemczech. Wiodącą postacią jest doc. med. Piotr Kasprzak, każdorazowo przedstawiający ciekawe referaty, prowadzący warsztaty, stały dyskutant. Wielokrotnie gościł u siebie w Klinice w Regensburgu członków Towarzystwa w ramach stażów doształcających z zakresu chirurgii endowaskularnej. Stałymi uczestnikami są doktorzy: Umiecki, Czerwiński, Czarniecki, Gracz, Nakonieczny. Na szczególną uwagę zasługuje dr med. Reiner Wrobel z Berlina, który — jak twierdzi — pod wpływem spotkań Towarzystwa zaczął uczyć się języka polskiego i obecnie znakomicie wygłasza referaty po polsku.

W obradach w ciągu tych wielu lat uczestniczyli praktycznie biorąc wszyscy profesorowie i docenci ze wszystkich ośrodków chirurgii naczyniowej w Polsce. Trudno wymienić, ale uczestnictwo w obradach, dyskusjach, prezentowanie osiągnięć na forum takiego zdarzenia, jakim jest polsko-niemieckie spotkanie, pozwoliło znakomicie przedstawić poziom naszej chirurgii naczyniowej. Uznanie, które uzyskali chirurdzy polscy zaowocowało przyjazdami dyrektorów szpitali i szeregiem propozycji pracy w Niemczech — z której kilku kolegów skorzystało.

Pośrednio, dzięki stałej polsko-niemieckiej współpracy, w roku 2008 w Dreźnie prof. Andrzejowi T. Dorobiszowi przyznano szczególne wyróżnienie i zaszczyt — został członkiem-korespondentem Niemieckiego Towarzystwa Chirurgów Naczyniowych.

19. Polsko-Niemieckie Spotkanie Chirurgów Naczyniowych odbyło się w Chemnitz w dniach od 1 do 3 czerwca 2012 r. Lokalnym organizatorem był dr med. Sven Seifert, prowadzący w tutejszym ośrodku Klinikę Torakochirurgii i Chirurgii Naczyniowej z dużą pracownią endowaskularną. Na bazie pracowni przeprowadzono ciekawe warsztaty, zwracając szczególną uwagę na zastosowanie dwutlenku węgla (CO₂) do wykonywania

angiografii. Okazuje się, że wielu kolegów niemieckich stosuje tego typu zabieg w celu uniknięcia stosowania kontrastu lub przynajmniej zmniejszenia jego ilości. Problem jatrogennej niewydolności nerek narasta lawinowo, kontrasty podawane są w przebiegu wielu procedur diagnostycznych, w wielu specjalnościach medycznych. Samo urządzenie (przystawka do aparatu RTG) nie stanowi dużego kosztu, porównywalny do kosztu leczenia jednego chorego z niewydolnością nerek! W trakcie obrad przedstawiono wiele referatów, przede wszystkim o kontrowersjach z chirurgii naczyniowej, endowaskularnej i niekiedy różnych doświadczeń. Ze strony polskiej zostały zakwalifikowane i wygłoszone po dwa referaty, przez dr med. Izabelę Jaraczewską, prof. Krzysztofa Ziaję i prof. Piotra Szopińskiego oraz inne. Samo miasto Chemnitz okazało się interesującym miastem o ciekawym otoczeniu (zamki). Gospodarze zapoznali uczestników spotkania ze swoim miastem. Zostały również złożone przez stronę niemiecką ciekawe propozycje stałej współpracy akademickiej z Uniwersytetem Medycznym we Wrocławiu z klinikami szpitala w Chemnitz, który jest ośrodkiem kształcącym dla uniwersytetów w Dreźnie i Erfurcie. Polskim kolegom złożono propozycje pracy w niemieckich ośrodkach chirurgii naczyniowej.

Kolejne, już 20. spotkanie, w roku 2013 organizowała strona polska, w Izbicku na Opolszczyźnie, jak zwykle w pierwszym tygodniu czerwca. Uczestniczyli w nim koledzy z 16 ośrodków z Polski i Niemiec, z liczną reprezentacją profesorów: R. Niżankowski, K. Ziaja, J. Wroński, P. Kasprzak, P. Szyber, P. Szopiński, R. I. Eckert, A. Modrzejewski, T. Urbanek, W. Kuczmik, H. Rimpler. Niezawodnie — jak zwykle — referaty przedstawiali doktorzy F. Zimmermann, A. Gussmann, W. Haus, M. Pfanhauser, R. Wrobel, J. Gnus, W. Woźniak, A. Czerwiński i inni. Patronat objęły władze województwa ppolskiego z marszałkiem Józefem Sebstą i wicemarszałkiem Romanem Kolkim, dyrektorem Stanisławem Łągiewką, posłem Ryszardem Gallą oraz rektorem Uniwersytetu Medycznego prof. dr hab. Markiem Ziętkiem. Organizatorami lokalnymi byli doktorzy Zbigniew Kowalik i Jacek Hobot. W czasie spotkania wygłoszono 28 referatów, niezawodnie prowadzono dyskusje. Następne spotkanie zobowiązali się zorganizować chirurdzy naczyniowi z Niemiec.